

LEZERS SCHRIJVEN ONS

Van de Heer **André Despretz** ontvingen wij het volgend schrijven: Enkele bedenkingen bij Suzanne Janssens' bijdragen gewijd aan het allegorisch monument van Jules Van Biesbroeck Jr. "*Hulde aan de Mensheid: Schoonheid, Kracht, Wijsheid*", enerzijds in haar boek "*In het openluchtmuseum te Gent, de Arteveldestad*", p. 284-286 en anderzijds in de rubriek "*Lezers schrijven ons*" in G.T., jg. 1994, nr. 2, p. 125-127.

Eerst de bijdrage in het boek. De eerste bladzijde geeft een afbeelding met onderschriften in Frans, Duits en Engels. De auteur mikt dus op een internationaal publiek, dat recht heeft op exacte informatie. De twee volgende pagina's bevatten een toelichting en een bibliografieopgave.

In de twintig regels doorlopende tekst: vier storende zaken. Het monument werd niet in 1910, maar ten vroegste in 1913 in brons gegoten; het maakte oorspronkelijk geen deel uit van de monumentale fontein, maar was een afzonderlijke groep; het werd niet op zijn huidige plaats gezet tussen 1 december 1912 en 26 april 1913, maar wel op zijn toenmalige plaats binnen de Wereldtentoonstelling tussen 8 november 1912 en 19 april 1913; het werd beschadigd maar niet (onherstelbaar) verwoest tijdens de Eerste Wereldoorlog.

De bibliografieopgave omvat zes items. Voor de drie geciteerde boeken ontbreekt paginaverwijzing. Verwondering baart de referentie "*Vooruit, 4-5.8.1973*", daar Jos Murez' artikel over Geo Verbancks "*Gebroeders Van Eyck-monument*" gaat en het V.B.'s creatie amper en irrelevant vermeldt.

In haar bijdrage in G.T. schrijft Mevr. Janssens "*heb ik al mijn bronnen nog eens nagezien en zelfs nog enkele nieuwe bronnen geraadpleegd.*" Normaliter raadpleegt men van meet af aan alle bronnen!

Uit het "*Verslag over het bestuur en den toestand der Stad Gent in 1918-1919*" waarin de voornaamste kunstwerken staan, die "*gebroken of gedeeltelijk vernietigd*" zijn tengevolge van onbehandigde behandelingen door de bezetter in het "*Sanitäts Depot*" in de onderzalen van het Museum, blijkt dat de "*grootte monumentale fries der hoofdfontein*" 20.000 fr. schade had opgelopen.

De opsteller van dit verslag had zin voor nuance. Over Constant Montalds schilderij "*Menselijke strijd*" schreef hij dat het "*onherstelbaar verloren*", "*gans verloren*" was (p. 898, 922); over het plaasteren beeld "*Lente*" van Hippolyte Leroy dat het "*gebroken en niet meer te benuttigen*" was (p. 924). Voor Mevr. Janssens echter is "*gebroken of gedeeltelijk vernietigd*" synoniem voor "*verwoest*".

Op 13 december 1923 nochtans vroeg de stad in een schrijven ondertekend door de Schepen van Schone Kunsten Rodolphe De Saegher en de gemeentesecretaris advocaat Heins aan de Commissie van het Museum voor Schone Kunsten het advies om de "*Monumentale Fontein*" in het museum onder te brengen en voegde er aan toe dat het werk moest geconserveerd worden met de nodige zorgen.

Deze bron is voor Mevr. Janssens waardeloos: "*De brief... zal zeker achter een bureau geschreven zijn, zonder dat de auteur zich vooraf tussen de brokstukken in de bewaarplaats zal gewrongen hebben, om na te gaan of deze resten nog wel voor reproductie in aanmerking kwamen!*"

Gebrek aan historische kritiek of teveel aan fantasie?

In 1931 gaf Fernand Arnaudies te Algiers zijn "*J. Van Biesbroeck peintre et sculpteur*" uit. De bevriende journalist van de toen 58-jarige kunstenaar gebruikte voor zijn boek de foto's, een vrij volledige collectie knipsels uit dagbladen en tijdschriften en de mondelinge getuigenissen van V.B. Jr. Vooral tengevolge van dit laatste vertoont het werk vele onjuistheden.

Op p. XXVI staan: "*1910 Force, Beauté, Sagesse (br. - ville de Gand). 1913 Fontaine "Château d'eau" (pl. détruit) Exposition de Gand, 1913*". V.B. Jr. vertelde twintig jaar na de feiten dat dan - met name in 1931 - "*Schoonheid, Kracht, Wijsheid*" in brons bestond en zich te Gent bevond en dat de plaasters van de zijpanelen, voor de Expo '13 vervaardigd, toen vernietigd waren. Van eigenaars is in deze gevallen geen sprake. (Controleer in deze context de opgesomde kerkhoven!)

Wat de bewijskracht is van Richard de Moor, die op 16.02.1955 zijn nota's over Gentse beeldhouwers - waarin geen enkele bronvermelding i.v.m. de V.B.'s staat - stencilde, laat ik aan de kenners over.

Tot slot, enkele minder gekende atelierfoto's van de "*Hulde aan de Mensheid*".

Atelierfoto's van de "Hulde aan de Mensheid".

